

DEN NORSKE KIRKE

Asker kirkelige fellesråd

Kulturdepartementet, kirkeavdelingen
Postboks 8004 Dep

0030 OSLO
postmottak@kud.dep.no
Asker den 22.09.2014

Vår ref: 51/2014

Arkivkode: 509/0

Høringssvar Lik og likskap fra Asker kirkelige fellesråd.

(Uttalelsen er behandlet og vedtatt i møte 18. september 2014)

Asker kirkelige fellesråd takker for anledningen til å gi et høringssvar til NOU 2014: 2 Lik og likskap. Om betaling for kremasjon, gravlegging og grav.

Innledningsvis kan det sies at Asker kirkelige fellesråd (AKF) slutter seg til det meste av de prinsipper og drøftinger som utredningen bærer preg av. Det er en imponerende ressursamling som her foreligger.

De følgende synspunkter refererer seg til utvalgets forslag, men vil i noen grad også ta inn stoff fra utredningen som ikke uten videre lar seg avlese av de konkrete forslagsbeskrivelsene i høringsbrevet.

- **Kistegravlegging og kremasjon likestilles økonomisk og juridisk som gravferdsform**

Utvalget mener at gravferdsformene kremasjon med urnenedsettelse og kistegravlegging bør likestilles. Derfor bør blant annet adgangen til å kreve kremasjonsavgift oppheves.

- AKF støtter utredningens forslag om at kremasjonsavgiften fjernes for å bidra til likeverdige økonomiske vilkår ved valg av gravferdsform.

- **Kommunene skal være pliktige til å ta i mot utenbygds gravlegging. Brukerbetaling for gravlegging i en annen kommune enn avdødes bostedskommune oppheves**

- AKF er uenige i at dette skal være en absolutt rettighet. For kommuner i pressområdene er gravplassarealene ofte svært knappe og kostnader med opparbeidelse er vesentlig høyere enn den summen som utvalget foreslår som en kompensasjon. Ordningen med å kunne ta en høyre avgifter fra utenbygds gravsettinger har lagt en viss demper på etterspørselen og gitt en viss økonomisk kompensasjon for opparbeidelse. Gravplassadministrasjonen må ha en mulighet for å avslå der de arealmessige grunner taler for det. I slike tilfeller vil det kunne settes som vilkår at utenbygdsboende likevel skal få tilbud om urnegravlegging.
- Forutsatt at fellesrådet sikres en økonomisk kompensasjon i tråd med inntektsbortfallet er AKF positiv til utredningens forslag om bortfall av adgangen til å ta festeavgift ved gravlegging i en allerede festet grav.

- **Endring av avgiften for feste av grav slik at innbyggerne behandles likt**

Retten til fri grav skal ikke knyttes til bostedskommunen.

- o AKF er positiv til intensjonen om å gi de pårørende større rettigheter og fleksibilitet mht valg av kommune for gravlegging. Vi vil likevel understreke at dette vil gi økte utgifter for de lokale gravferdsforvaltningene. I tillegg vil det kunne gjøre det vanskeligere å planlegge framtidig behov for gravplasser i en kommune. Det er også grunn til å understreke at kostnadene for gravlegging er forskjellige mellom de ulike gravferdsforvaltningene. Dette skyldes bl.a. svært ulike kostnader til erverv av nødvendig gravplassareal og utgifter til etablering av nye felt for gravlegging. Det bør derfor vurderes om at en kan søke departementet om adgang til å reservere seg mot plikten til å sørge for gravlegging av de som ikke er bosatt i kommunen i særlige tilfeller pga plassproblemer e.l. Subsidiært kunne ta vesentlig høyere kostnad der dette kan belegges.

- **Tiltak for å få bedre statistikk og mer forskning på gravferdsområdet**
- o AKF støtter de foreslåtte tiltak for å få bedre statistikk. Disse tiltakene vil avdekke hva som anføres i neste punkt i vår uttalelse, nemlig at det er veldig ulikt kostnadsbilde ut fra ulike forhold ved arealsituasjon og grunnforhold.

- **Samme festeavgift for alle graver i samme kommune.**
- o Dagens lovgivning har gitt grunnlag for at det i noen kommuner er ulik festeavgift for kistegraver og for urnegraver. Begrunnelsen for dette vil normalt være at urnegraver er mindre plasskrevende. Det er også eksempler på ulik festeavgift mellom ulike gravplasser ut fra særskilte lokale forhold. Ulik festeavgift mellom ulike gravplasser/-felt kan f.eks. skyldes høyere festeavgift på felt med en særskilt utforming e.l. AKF er i utgangspunktet positiv til mere standardiserte og forutsigbare ordninger for festeavgift, og på denne bakgrunn er vi positive til dette forslaget. Vi erfarer likevel at differensierte festeavgifter kan brukes som virkemiddel for å finansiere nyskapende tiltak (f.eks. kolumbarier eller navnet minnelund med minnesmerke) og for å kunne tilby gravlegging i områder som ellers vanskeligere kan realiseres av økonomiske grunner. Differensierte avgifter kan også være aktuelt ved spesielle jordforhold eller ved felt med spesielle kulturminneverdier. Differensierte festeavgifter kan derfor bidra til mer nyskapende eller tilrettelagte tiltak, samtidig som det muliggjør en mer moderat festeavgift for flertallet av festerne. AKF ønsker derfor at det gis åpning for ulikt nivå for festeavgift i en kommune når det foreligger særlig angitte grunner.

- **Gravplassforvaltningen overtar NAVs ansvar for betaling av transport av kiste til krematorium.**
- o Dagens ordning med NAV-støtte til båretransport ved kremasjon bidrar til å redusere den økonomiske forskjellen mellom kistebegravelse og kremasjon. AKF har forståelse for dette argumentet, og tror fellestrådene har forutsetninger for å forvalte en slik ordning på en god måte.
Lokalt i Asker har vi allerede i 5 år tatt ansvaret for denne transporten ved å benytte egen bil og eget mannskap for transport av kiste og henting av urner. I og med at vår avstand til nærmeste krematorium er under minsteavstand for refusjon, gis det ingen refusjon fra NAV, og ordningen finansieres som en ordinær del av kirkegårdsdriften. De pårørende får dermed ingen utgifter til denne transporten, noe de ellers ville måtte betale et begravellesbyrå for å gjøre.
AKF ser at en slik omlegging vil påføre mange små kommuner med lange avstander til nærmeste krematorium store ekstrakostnader. Vi frykter at dette forslaget derfor vil gi urimelige økonomiske konsekvenser for mange kommuner.

AKF er derfor avventende til å innføre dette som en universell ordning inntil det er etablert ordninger som gir trygghet for at fellesrådenes økte kostnader blir kompensert på en tilfredsstillende måte.

- **Endringer i forvaltningsoppgaver**

Utvalget foreslår at oppgavene som bispedømmerådene har etter gravferdsloven og gravferdsforskriften, overføres til Fylkesmennene.

- AKF støtter forslaget og vil understreke at det er viktig at kompetansen på dette feltet kan samles ved ett embete fremfor å spres utover. Behovet for et sterkt fagmiljø og spesialisering gjør at vi er positive til utvalgets forslag. AKF vil likevel understreke at vi anerkjenner at bispedømmerådet kan ivareta sin rolle på gravferdsområdet på en måte som sikrer likeverdighet for alle innbyggere, uavhengig av bl.a. tro og livssyn. Mange gravplasser er plassert ved kirke, og mange tiltak på gravplassene kan få konsekvenser for kirkebyggene og kirkens omgivelser. Det er derfor ønskelig at biskopen gis anledning til å uttale seg i større saker som kan berøre kirkebygg.

- **Ansvaret for behandling av søknader om askespredning overtas av den lokale gravferdsmyndighet.**

- AKF støtter forslaget om at lokal gravferdsmyndighet behandler søknader om askespredning. Dette forutsetter imidlertid at det gis klarere sentrale føringer for vilkår for godkjenning, sted for askespredning, dokumentasjon mv.

- **Det åpnes for gravlegging i kolumbarium og askespredning på gravplass.**

- AKF støtter forslaget om at det åpnes for flere gravleggingsformer, slik som f.eks. kolumbarium og askespredning på gravplass. I forlengelsen av dette vil det også være grunn til å vurdere en åpning for gravlegging av aske uten urne. Lokalt i Asker kunne vi tenke oss å prøve ut en urnevegg allerede i en planlagt urnegravplass ved Vardåsen kirke.

- **Økonomiske forhold**

Der utredningen foreslår endringer som vil påføre gravferdsforvaltningene vesentlig økte utgifter ligger det føringer for at dette skal kompenseres gjennom tilsvarende økninger i overføringene fra kommunen. Utredningen tar til orde for en todeling av kommunens budsjettvedtak om bevilgninger til kirkelig fellesråd: Ett for kirkelig virksomhet etter gravferdslovens § 15, og ett for gravferdsforvaltningen.. Dette samstemmer med den praksis Asker kommunen allerede har. Vi frykter imidlertid at en slik omlegging vil kunne medføre lavere bevilgninger til kirkelige formål i og med at utgiftene til gravferdsvirksomheten vil øke betydelig. Asker kommune får generelt sett liten uttelling av en økning av statens rammetilskudd til kommunene.

AKF forutsetter at lovgivning, overføringene til kommunene og departementets tiltak for øvrig bidrar til å tydeliggjøre kommunenes økonomiske ansvar for både kirkelige formål og gravferdsvirksomhet. Det er videre avgjørende at økte kostnader på gravferdsområdet ikke dekkes ved lavere bevilgninger til kirkelige formål, men gjennom økte bevilgninger til og fra kommunene. AKF vil understreke at fjerning av kremasjonsavgiften vil kunne føre til økt andel som velger kremasjon. Det samme vil også kunne gjelde antall avdøde som gravlegges utenfor hjemkommune. Dette vil gi en mer uforutsigbar situasjon og utgiftsnivå,

særlig i mindre kommuner. For de aller minste kommunen kan avgiften for en enkelt kremasjon eller en regning for en gravlegging i annen kommune utgjøre en betydelig utgift.

- **Avsluttende merknader**

Gravferdssektoren er i sin karakter preget av sterke tradisjoner, og dagens gravferdsforvaltning har både kompetanse og bevissthet om å forvalte disse tradisjonene på en verdig måte. Samtidig har de vist evne til å møte nye tradisjoner og praksis på en åpen måte. I kap 3 skriver utvalget bl.a. følgende: «Utvalet legg til grunn at norsk gravferdspraksis vil endre seg over tid – og vil ta opp i seg praksis og førestillingar frå andre land og frå livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja. Utvalet meiner at gravferdslova og gravferdsforvaltninga bør leggje til rette for ein variert praksis, og at rolla deira ikkje er å verne særlege norske tradisjonar. Det kan likevel vere ein verdi at endringar på dette området tek tid.»

Dette avsnittet kan leses på en måte som innebærer at gravferdsforvaltningen ikke har i oppgave å forvalte norske gravtradisjoner og – skikker. Vi vil understreke at disse tradisjonene ofte er bærere av folks alminnelige holdninger om verdighet og trygghet i møte med sorg og død. Det bør derfor være et kjennetegn ved gravferdsforvaltningen at de er tradisjonsforvaltere. En slik rolle vil midlertid ikke stå i motsetning til muligheten for å tilby et verdig tilbud for de som representerer andre tradisjoner og praksis. Forankring i egen tradisjon kan heller være en ballast og en ressurs i møte med nye skikker og praksis.

Asker 29. september 2014

Arne Eggen

Driftssjef

Asker kirkelige fellesråd